

Broedvogels van Klapwijk

Eind 2004 is door Vogelbescherming een nieuwe Rode Lijst van broedvogels opgesteld. Op deze lijst staan broedvogels die in Nederland bedreigd of kwetsbaar zijn. Een opvallende nieuwkomer op deze lijst is de Huismus, die weliswaar niet zeldzaam is, maar die wel de afgelopen jaren sterk in aantal is gedaald. De precieze reden voor deze achteruitgang is niet geheel duidelijk. Uit Brits onderzoek komt naar voren dat Huismussen op het platteland in de winter te weinig voedsel kunnen vinden door verbeterde oogst- en opslagmethoden van granen. De stadse Huismussen lijken ook tijdens het broedseizoen te weinig insecten te kunnen bemachtigen om hun jongen mee te voeren, waardoor veel sterfte optreedt van jongen uit tweede en derde broedsels. Maar niet alleen de Huismus gaat achteruit, ook de Spreeuw die eveneens graag in de bebouwde kom broedt neemt af. Een probleem bij het vaststellen van het aantal broedparen van deze typische stadsvogels is een gebrek aan voldoende gegevens. Veel vogeltellers inventariseren liever een natuurlijk terrein dan een telplot binnen het stedelijk gebied.

Telgebied

In het voorjaar van 2004 heb ik dus besloten om in onze eigen wijk Klapwijk een inventarisatie te doen van de aanwezige broedvogels. Als telgebied heb ik het gedeelte van Klapwijk gekozen dat binnen de singels ligt. De grenzen zijn Reina Prinsen Geerligssingel, Belle van Zuylenlaan, Hannie Schaftsingel en Haya van Somerenlaan. Klapwijk is een wijk van ongeveer 14 jaar oud met overwegend eengezinswoningen met tuinen. In het centrale deel ligt een parkje met een groot grasveld en wat dichte bosjes. De singels zijn aangelegd met natuurvriendelijke oevers, waardoor op sommige plaatsen rietstroken zijn ontstaan. De totale begroeiing is nog relatief jong.

Telmethode

Het gebied is geïnventariseerd volgens de Broedvogel Monitoring Project (BMP) methode van SOVON Vogelonderzoek Nederland. Deze methode wordt al vanaf 1984 ieder jaar landelijk toegepast door vele honderden tellers. De gegevens worden verzameld en gecontroleerd door SOVON en statistisch bewerkt door het Centraal Bureau voor Statistiek. Het telgebied is tussen 19 maart en 6 juli negen keer bezocht, waarbij alle broedvogels die zichtbaar en hoorbaar waren op een plattegrond genoteerd zijn. Alles wat vanaf de grenzen (de singels) nog zichtbaar of hoorbaar was is eveneens genoteerd, omdat territoria van vogels zich niet houden aan menselijke begrenzingen. Om een goed idee te krijgen van wat er in de achtertuinen aan broedvogels te zien of te horen was, heb ik ook alle achterpaden in de looproute opgenomen. De meeste bezoeken zijn in de vroege ochtend uitgevoerd, omdat dan de vogelzang het beste is en de menselijke verstoring het minste. Om niet verdacht over te komen heb ik geen verrekijker gebruikt, maar alles waargenomen op het gehoor en met het blote oog. Via richtlijnen van SOVON is een interpretatie gemaakt van het aantal territoria per soort. Je zoekt dus niet naar nesten, maar stelt via zang- en gedragswaarnemingen een territorium vast!

De resultaten van de inventarisatie zoals die in 2004 is uitgevoerd zijn weergegeven in onderstaande tabel:

Broedvogels in Klapwijk in 2004

Wilde Eend	5	Braamsluiper	2
Soepeend	2	Tuinfluitier	1
Waterhoen	1	Zwartkop	3
Meerkoet	5	Tjiftjaf	3
Houtduif	2	Fitis	1
Turkse Tortel	3	Pimpelmees	2
Gierzwaluw	1	Koolmees	10
Grote Bonte Specht	1	Gaai	1
Winterkoning	2	Ekster	5
Heggenmus	4	Kauw	3
Merel	20	Spreeuw	11
Zanglijster	3	Huismus	25
Bosrietzanger	1	Vink	2
Kleine Karekiet	2	Groenling	1
Spotvogel	1	Putter	1

Resultaten en discussie

Wanneer we de resultaten bekijken, valt direct op dat Huismus en Spreeuw nog in redelijke aantallen voorkomen in Klapwijk. De Huismussen broeden in twee kleine kolonies onder de dakpannen, terwijl de Spreeuwen meer verspreid voorkomen. Wanneer je regelmatig voer strooit kan je in Klapwijk het hele jaar door zo'n 20 Huismussen in je tuin krijgen. Uit persoonlijke mededelingen van bewoners van andere wijken in Pijnacker zoals Koningshof en Pijnacker-Noord, blijkt dat daar nog nauwelijks Huismussen gezien worden. Blijkbaar is de voedselsituatie in Klapwijk redelijk en het aanbod aan nestplekken voldoende. Aangezien in Klapwijk de meeste huizen pannendaken bezitten, zullen Huismussen wel een nestplek kunnen vinden. In de nieuwere woonwijken zoals Tolhek is nauwelijks nog een dakpan te vinden en zullen soorten als Huismus, Spreeuw en Gierzwaluw moeilijker nestruimte kunnen vinden.

In totaal komen er 30 soorten broedvogels voor in een gebied van 18 hectare! Dit hoge aantal had ik van tevoren niet verwacht. Langs de singels broeden watervogels als Meerkoet en Waterhoen en rietvogels als Kleine Karekiet en Bosrietzanger. In de groenstroken komen soorten als Spotvogel, Braamsluiper, Vink en Zwartkop tot broeden. Aan de rand van de wijk staat de hoeve Bijdorp met enkele hoge bomen, hier broeden Ekster, Gaai en Grote Bonte Specht.

Alhoewel veel tuinen als voedselgebied fungeren, zijn ze voor de meeste soorten ongeschikt om in te broeden. De laatste jaren is het een trend om in de tuin veel bestrating aan te leggen en heggen te vervangen door schuttingen. Er is hierdoor te weinig dekking, waardoor geschikte nestplaatsen schaars zijn en nesten niet veilig voor de altijd aanwezige katten. Merels bouwen wel regelmatig nesten, maar door de aanwezige verstoringen wordt er lang niet altijd gebroed. Ook zullen er in deze "nette tuinen" minder insecten voorkomen dan in wat meer rommelige natuurlijk aangelegde tuinen. Aangezien de meeste broedvogels hun jongen voornamelijk met insecten voeren, kan dit het broedsucces negatief beïnvloeden.

Behalve soorten als Pimpelmees en Koolmees die in nestkasten broeden, vinden we de meeste broedvogels niet in de tuinen, maar in de groenstroken langs de singels en in het parkje. Onlangs is veel lage begroeiing door de gemeente verwijderd en vervangen door grasstroken omdat dit goedkoper is in het onderhoud. De uitkomst van deze inventarisatie maakt duidelijk dat juist deze groenstroken belangrijk zijn voor de broedvogels in de hele wijk.

Peter Elfferich, januari 2005